

ЛИСТ

від 19.08.2011 р. N 1/9-634

Міністерству освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим,
управлінням освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних
адміністрацій
Інститутам післядипломної педагогічної освіти

Надсилаємо інструктивно-методичні рекомендації "Про забезпечення взаємодії в освітній роботі з дітьми старшого дошкільного і молодшого шкільного віку", просимо довести їх зміст до відома працівників районних (міських) управлінь (відділів) освіти, керівників та педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів.

Заступник Міністра Б. М. Жебровський

Додаток

Інструктивно-методичні рекомендації "Про забезпечення взаємодії в освітній роботі з дітьми старшого дошкільного і молодшого шкільного віку"

Реформаційні процеси, що відбуваються у сучасному освітньому просторі, зумовлюють нагальність розв'язання комплексних соціально-педагогічних завдань, одним з яких є забезпечення наступності між суміжними ланками освіти. Відповідно до чинного законодавства та нормативно-правових документів саме наступність є однією з обов'язкових умов здійснення неперервності здобуття освіти, яка певною мірою має забезпечити єдність, взаємозв'язок та узгодженість мети, змісту, методів, форм навчання й виховання з урахуванням вікових особливостей дітей на суміжних щаблях освіти.

Реалізація принципу безперервності освіти має починатися із забезпечення наступності між першими її сходинками - дошкільною і початковою ланками. Забезпечення наступності та взаємодії між дошкільною та початковою освітою утворює простір для реалізації в педагогічному процесі дошкільного навчального закладу і початкової школи єдиної, динамічної та перспективної системи, спрямованої на розвиток, виховання і навчання старших дошкільників і молодших школярів. Саме тому сучасні тенденції розвитку дошкільної і початкової ланок освіти мають багато спільного, зокрема передбачають орієнтацію на особливості дитини, створення сприятливих умов для формування у неї належної спрямованості, самосвідомості, позитивної самооцінки, самоповаги та шанобливого ставлення до тих, хто її оточує, конструктивних мотивів поведінки, нахилів, потреб характеру, пізнавальних, психічних процесів тощо.

У Базовому компоненті дошкільної освіти та Державному стандарті початкової загальної освіти визнається пріоритетність компетентнісного підходу до розв'язання основних завдань дошкільної та початкової ланок освіти. Ці документи покликані забезпечити поетапне становлення дитячої особистості, її фізичний, пізнавальний, соціальний, естетичний розвиток, набуття нею певного практичного досвіду, необхідного для використання у майбутньому житті.

Наступність забезпечує поступовий перехід від попереднього вікового періоду до нового, поєднання щойно здобутого дитиною досвіду з попереднім. З одного боку, вона передбачає

спрямованість навчально-виховної роботи в дошкільному навчальному закладі на вимоги, які будуть пред'явлені дітям в школі, а з іншого - на опору вчителя на досягнутий старшими дошкільниками рівень розвитку; на здобуті в дошкільному навчальному закладі та сім'ї знання, навички і досвід дітей; на активне використання їх у навчально-виховному процесі.

Наступність утворює простір для реалізації в педагогічному процесі дошкільного навчального закладу і початкової школи єдиної, динамічної та перспективної системи виховання і навчання, що сприяє зближенню умов виховання і навчання старших дошкільників і молодших школярів. Завдяки цьому перехід до нових умов шкільного навчання здійснюється з найменшими для дітей психологічними труднощами. При цьому забезпечується природне і комфортне їх входження в нові умови, що сприяє підвищенню ефективності виховання і навчання учнів з перших днів перебування в школі.

Головною умовою забезпечення наступності у вихованні і навчанні є спрямованість педагогічного процесу дошкільного навчального закладу і початкової школи на всебічний розвиток особистості дитини. З огляду на це необхідний зв'язок програм, методів і форм навчання в дошкільному навчальному закладі та початковій школі. Елементи навчальної діяльності, що формуються в процесі навчання на заняттях у дошкільних закладах, забезпечують успішність навчання в школі. А шкільне навчання має забезпечити взаємозв'язок, розширення, поглиблення й удосконалення отриманих у дитячому садку знань, умінь і навичок.

Наявність внутрішнього зв'язку в змісті навчально-виховної роботи, методах педагогічного керівництва, формах організації діяльності у дошкільному навчальному закладі і початкових класах загальноосвітньої школи забезпечує цілісність процесу розвитку, навчання і виховання дитини.

Сучасне бачення вирішення проблеми наступності полягає у створенні умов для реалізації в освітньому процесі дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів єдиної, динамічної, перспективної системи особистісного творчого зростання дитини. Забезпечення дієвості такої системи має передбачати:

1. Налагодження взаємодії між дошкільним та загальноосвітнім навчальним закладом на основі угоди про співпрацю, у якій визначається мета співпраці, права і обов'язки дошкільного і загальноосвітнього навчального закладу. Угода укладається керівниками навчальних закладів щороку в серпні.

2. Обговорення, складання і затвердження щорічного плану спільної роботи між дошкільним та загальноосвітнім навчальним закладом.

Орієнтовна схема взаємодії між дошкільним та загальноосвітнім навчальним закладом:

- складання плану спільних заходів відповідно завдань, що необхідно вирішити на тому чи іншому етапі роботи;
- проведення круглих столів за участю адміністрацій і методичних служб навчальних закладів, батьків дітей майбутніх першокласників;
- затвердження спільного плану заходів на методичних об'єднаннях вчителів початкової школи і вихователів дошкільних навчальних закладів.

Основні напрямки методичної роботи із забезпечення взаємодії:

- 1) взаємовідвідування відкритих занять у дошкільних навчальних закладах і уроків у початковій школі;
- 2) анкетування педагогів дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів з питань всебічного розвитку особистості дитини;
- 3) проведення Днів відкритих дверей в дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах для батьків дітей старшого дошкільного віку, вихователів дошкільних навчальних закладів та вчителів початкової школи;

4) участь у спільних педагогічних радах, семінарах-практикумах, круглих столах, конференціях, консультаціях, тематичних виставках тощо;

5) спільні методичні об'єднання творчих груп вихователів дошкільних навчальних закладів і вчителів початкової школи;

6) залучення педагогів дошкільного навчального закладу і початкової школи до участі в спільних педагогічних проектах, розробки методичних рекомендацій і порад;

7) взаємообмін накопиченим педагогічним досвідом між вихователями дітей старшого дошкільного віку та вчителями початкової школи з цікавих проблемних питань реалізації наступності;

8) самоосвіта педагогів дошкільного навчального закладу і початкової школи, підвищення фахової майстерності;

9) взаємодія педагогів дошкільних закладів і вчителів початкових класів щодо здійснення наступності за трьома напрямками: інформаційно-просвітницьким, методичним і практичним.

Інформаційно-просвітницький аспект, або аспект педагогічної освіти, передбачає ознайомлення педагогів дошкільної та початкової ланок загальної середньої освіти з явищем наступності, його специфікою як педагогічного феномену, завданнями здійснення наступності в навчанні дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, шляхами її реалізації.

Практичний аспект співробітництва між дошкільними закладами та початковою школою виражається, з одного боку, у попередньому знайомстві вчителів зі своїми майбутніми учнями, а з іншого у кураторстві вихователем своїх колишніх вихованців - першокласників.

Методичний аспект передбачає ознайомлення освітян зі змістом, методами та формами навчально-виховної роботи в дошкільних навчальних закладах та початковій школі;

10) розроблення індивідуальних, колективних та нетрадиційних форм методичної роботи у підвищенні рівня компетентності педагогів у вирішенні проблеми наступності ігрових форм навчальної діяльності дошкільників і учнів початкових класів.

Робота з дітьми старшого дошкільного віку та учнями початкових класів включає:

- проведення екскурсій у загальноосвітній навчальний заклад;
- організацію спільних виставок дитячих робіт, вернісажів, конкурсів тощо у дошкільному та загальноосвітньому навчальному закладі;
- відвідування театралізованих вистав, музеїв у дошкільному і загальноосвітньому навчальному закладі;
- відвідування дітьми старшого дошкільного віку святкової лінійки 1 вересня, присвяченої Дню знань, свята "Прощання з Букварем" та інших заходів у загальноосвітньому навчальному закладі;
- спільну участь школярів і дошкільників у проектній діяльності, тощо.

Робота з батьками передбачає:

- зустрічі вчителів початкової школи з батьками вихованців старших дошкільних груп на батьківських зборах;
- проведення Інтернет-зборів для батьків майбутніх першокласників;
- анкетування батьків майбутніх першокласників з питань підготовки дітей до школи;
- організацію роботи "педагогічної вітальні" для батьків вихованців старшого дошкільного віку з питань підготовки дітей до школи;

- організацію Днів відкритих дверей для батьків у загальноосвітньому навчальному закладі;
- організацію роботи Батьківських клубів та інших форм взаємодії.

Робота психологічної служби (при наявності посади практичного психолога) включає:

- здійснення єдиного медико-психолого-педагогічного контролю за динамікою розвитку дітей;
- дослідження рівня готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в школі, аналіз їхнього процесу адаптації вже у ролі учнів 1 класу;
- застосування корекційно-розвивальних методів у роботі з дітьми старшого дошкільного і молодшого шкільного віку при наявності певних проблем.

Зміст конкретних дій (теми педрад, круглих столів, семінарів-практикумів, спільних методичних об'єднань тощо) має бути зазначено в річних планах роботи та планах спільної роботи дошкільного і загальноосвітнього навчального закладу.

Успішність забезпечення взаємодії визначається цілою низкою чинників, що створюються педагогічно грамотно організованим розвивальним, навчально-виховним середовищем, яке відповідає психологічним і фізіологічним особливостям та фізичним можливостям дітей. Робота з організації наступності має проводитись педагогічними колективами спільно і системно. Тільки зацікавленість обох сторін і батьківської громадськості вирішить проблеми наступності дошкільної і початкової освіти, зробить перехід з дошкільного навчального закладу до початкової школи безболісним і успішним для дитини.

Директор департаменту О. В. Єресько